

ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ В СУЧАСНОМУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОМУ КУРСІ УКРАЇНИ

Намясенко О. К.

Стаття присвячена основним питанням запровадження публічних закупівель після підписання та набуття чинності Угоди про асоціацію України з ЄС, становлення європейських стандартів та принципів державних закупівель в Україні, а також аналізу результатів виконання Угоди про асоціацію України з ЄС в частині публічних закупівель з 2016 по 2022 роки.

Окремо досліджується надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС та умови виконання нашою державою Копенгагенських критеріїв членства в ЄС, зокрема стабільність інститутів, що гарантують демократію, верховенство права, права людини, повагу та захист меншин; існування функціонуючої ринкової економіки, а також здатність справлятися з конкурентним тиском і ринковими силами в межах Союзу; здатність брати на себе зобов'язання членства, включаючи дотримання цілей політичного, економічного та валютного союзу. Розглянуто та проаналізовано Висновок Комісії щодо заявки України на членство в Європейському Союзі, умови та рекомендації, в тому числі й в частині державних закупівель.

У статті також розглядаються сучасні проблеми здійснення державних закупівель в Україні та країнах ЄС, які виникли після військової агресії РФ, а також можливі трансформаційні зміни в сфері публічних закупівель в післявоєнний період.

Ключові слова: публічні закупівлі, Угода про асоціацію України з ЄС, Копенгагенські критерії членства у ЄС, євроінтеграція.

Namiasenko O. K. Public procurement in the modern European integration course of Ukraine

The article is devoted to the main issues of the introduction of public procurement after the signing and entry into force of the Agreement on the Association of Ukraine with the EU, the establishment of European standards and principles of public procurement in Ukraine, as well as the analysis of the results of the implementation of the Association Agreement of Ukraine with the EU in terms of public procurement from 2016 to 2022.

The granting of candidate status for EU membership to Ukraine and the conditions for our country's fulfillment of the Copenhagen criteria for EU membership, in particular the stability of institutions guaranteeing

democracy, the rule of law, human rights, respect and protection of minorities, are separately investigated; the existence of a functioning market economy, as well as the ability to cope with competitive pressures and market forces within the Union; the ability to assume the obligations of membership, including compliance with the objectives of political, economic and monetary union. The Commission's Opinion on Ukraine's application for membership of the European Union, conditions and recommendations, including in the area of public procurement, was reviewed and analyzed.

The article also examines the current problems of public procurement in Ukraine and the EU countries, which arose after the military aggression of the Russian Federation, as well as possible transformational changes in the field of public procurement in the post-war period.

Key words: public procurement, Association Agreement between Ukraine and the EU, Copenhagen criteria for EU membership, European integration.

Постановка проблеми та її актуальність.

За 30-ть років незалежності Україна, в прагненні стати повноправним членом ЄС, пройшла складний та тривалий шлях приєднання до європейських правил та цінностей. Найбільш визначними подіями на цьому шляху стали дві революції 2004 та 2014 років, підписання Угоди про асоціацію в 2014 році. Російська повномасштабна військова агресія 24 лютого 2022 року обумовила новий виклик не лише для України, але й для всього світу.

28 лютого 2022 року Україна подала заявку на членство в Європейському Союзі. Після виконання ряду передбачених умов, зокрема заповнення опитувальника ЄС, 17 червня 2022 р. Європейська Комісія опублікувала думку щодо заявки України на членство в ЄС та рекомендувала Європейській Раді вже 23-24 червня надати Україні офіційний статус кандидата на членство в ЄС.

Офіційна думка Європейської комісії містила оцінку політичної та економічної готовності України, а також здатність України взяти на себе

зобов'язання членства. Питання забезпечення реалізації публічних закупівель в Україні становлять частину економічних критеріїв вступу, виконання яких для України є обов'язковими, а також враховуються при оцінці здатності України взяти на себе зобов'язання членства.

Метою цієї статті є детальний аналіз виконання Україною європейських вимог та стандартів за Угодою про асоціацію у сфері публічних закупівель, нових вимог щодо гармонізації законодавства України як кандидата на членство в ЄС, а також викликів, які пов'язані з введеним воєнного стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питанням правового регулювання публічних закупівель та ефективної трансформації публічних закупівель після введення воєнного стану присвячені наукові та аналітичні роботи Альциванович О., Задворного В., Іванової О., Карліна М., Псьоти В., Севостьянової Г., Ференц А., Цимбаленко Я. та ін.

Виклад основного матеріалу.

Становлення європейських стандартів державних закупівель в Україні.

Підписання Угоди про асоціацію України з ЄС фактично стало підставою запровадження європейських стандартів та принципів, в тому числі й у сфері державних закупівель.

В Угоді про асоціацію передбачено, що Сторони визнають внесок прозорого, недискримінаційного, конкурентного і відкритого тендерного процесу у сталий економічний розвиток і встановлюють у якості своєї мети ефективно, взаємне і поступове відкриття відповідних ринків закупівель. Реалізації цих завдань присвячені статті 148-156 Глави 8 «Державні закупівлі» Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» та Додаток XXI до Глави 8 Угоди про Асоціацію. У зазначеній главі визначені основні стандарти, правила та принципи державних закупівель, які регулюються *acquis* ЄС у сфері державних закупівель, зокрема принципи недискримінації, рівного ставлення, прозорості та пропорційності, інституційні засади належного функціонування системи державних закупівель та реалізації відповідних принципів, основні засади поступового відкриття відповідних ринків та доступу до них та інше.

Відповідно до ст. 153 Угоди про асоціацію Україна забезпечує поступове приведення існуючого та майбутнього законодавства у сфері державних закупівель у відповідність до *acquis* ЄС у сфері державних закупівель. Крім того, зазначено, що увага повинна приділятися відповідному прецен-

дентному праву Суду ЄС та імплементаційним заходам Європейської Комісії, а також, якщо в цьому виникне необхідність, будь-яким змінам в *acquis* ЄС, що відбуватимуться в той самий час [1].

Разом із нормативно-правовими актами, що передбачали загальні умови виконання Угоди про асоціацію України з ЄС, наприклад Постанова Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1106 «Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони», яким затверджено План заходів із виконання Угоди про асоціацію, для реалізації положень Угоди про асоціацію щодо запровадження системи державних закупівель було прийнято ряд спеціальних нормативно-правових актів.

Зокрема, це: 1) Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 р. № 922-VIII, який встановив правові та економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави та територіальних громад; 2) Національний класифікатор «Єдиний закупівельний словник», прийнятий та затверджений Наказом Мінекономрозвитку України від 23.12.2015 р. № 1749 для стандартизації опису в договорах (контрактах) предмета публічних закупівель; 3) Розпорядження КМУ від 24.02.2016 р. №175 «Про Стратегію реформування системи публічних закупівель («дорожню карту»)), яка передбачає заходи, відповідальних виконавців та етапи, що охоплюють часовий період з 2016 р. до 2022 р., необхідні для імплементації положень директив ЄС (Директиви 2014/24/ЄС, 2014/25/ЄС, 89/665/ЄЕС, 92/13/ЄЕС, 2007/66/ЄС) у національне законодавство у сфері публічних закупівель; 4) Постанова Кабінету Міністрів України № 1216 від 27.12.2018 р. № 1216 «Про особливості створення та діяльності централізованих закупівельних організацій», якою встановлено механізм визначення централізованих закупівельних організацій та умови їх діяльності; 5) Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення публічних закупівель» від 19.09.2019 р. № 114-IX, який розроблено з метою імплементації до законодавства України ключових понять та базових елементів Директиви 2014/24/ЄС та Директиви 2014/25/ЄС; 6) Закон України «Про концесію» від 03.10.2019 р. № 155-IX, який дозволяє залучати приватний капітал до управління держмайном без приватизації (концесія) та сприяє модернізації

інфраструктури та підвищенню якості суспільно значущих послуг тощо.

Результати виконання Угоди про асоціацію в сфері публічних закупівель.

Загалом за 7 років виконання Угоди про асоціацію найбільшого прогресу Україні вдалось досягти у таких сферах, як статистика та обмін інформацією; гуманітарна політика; юстиція, свобода, безпека та права людини; політичний діалог, національна безпека та оборона; державні закупівлі; технічні бар'єри у торгівлі; підприємництво. Останні дані свідчать, що загальний прогрес виконання Угоди про асоціацію в сфері державних закупівель за період 01.11.2014 – 31.10.2024 становить 88% [2].

Разом із тим різні джерела надають неоднакові показники виконання Угоди про асоціацію України з ЄС в сфері державних закупівель. Так, Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2015-2020 роки наголошує, що аналіз виконання Угоди про асоціацію у сфері публічних закупівель протягом 2015-2020 років засвідчує високу ефективність та становить 83%: 2015 р. – зобов'язання відсутні; 2016 р. – 100%; 2017 р. – 100%; 2018 р. – 100%; 2019 р. – 93%; 2020 р. – 56% [3, с. 60-62].

Щорічні звіти про виконання Угоди про асоціацію, які готуються Урядовим офісом координації європейської та євроатлантичної інтеграції, наводять такі дані прогресу виконання євроінтеграційних зобов'язань України у сфері державних закупівель: 2016 р. – дані відсутні [4, с. 21]; 2017 р. – 22% [5, с. 31]; 2018 р. – 16% [6, с. 27]; 2019 р. – 87% [7, с. 10], 2020 р. – 83% [8, с. 7], 2021р. – 86% [8, с. 7], 2022 р. – звіт відсутній.

Дані результатів виконання Угоди про асоціацію в частині державних закупівель на сайті «Євроінтеграційний портал», що надаються в розділі «Пульс Угоди: моніторинг реалізації плану заходів з виконання Угоди» та відповідають даним КМУ наступні: в 2016 р. – 100%; в 2017 р. – 100%; в 2018 р. – 100%; в 2019 р. – 100%; в 2020 р. – 78%; в 2021 р. – 100%; в 2022 р. – 0% [2].

Станом на 2020 р. було просторочено запровадження процедур укладання договорів концесії згідно з принципами та положеннями Директиви 2014/24/ЄС, запровадження процедури інноваційного партнерства (стаття 31 Директиви 2014/24/ЄС), визначення порядку проведення творчих конкурсів з проектування. Відповідно до Закону України «Про концесію» з 1 вересня 2021 р. почала функціонувати ЕТС для проведення концесійного конкурсу, конкурентного діалогу та публі-

кації документів у процедурі прямих переговорів з орендарем державного майна, що передається в концесію. Адміністратором ЕТС є ДП «Прозорро. Продажі» та ДП «Прозорро».

Під час 23-го Саміту Україна-ЄС, який відбувся в Києві 12 жовтня 2021 р., українська сторона передала стороні ЄС внутрішню всебічну оцінку досягнення цілей Угоди про асоціацію у відповідності до Статті 481. Даним документом надано позитивний висновок стосовно Стратегії реформування системи публічних закупівель («дорожньої карти»), схваленої КМУ 24.02.2016 року, усі зобов'язання щодо виконання I та II етапу імплементації плану заходів щодо реалізації Стратегії реформування системи публічних закупівель Україною виконані повністю та вчасно. Оцінка також вказувала на ряд заходів, які ще чекають на виконання, що буде розглянуто нижче [9, с. 22].

Сучасний етап євроінтеграційного курсу України та публічні закупівлі.

Ще в 2019 році Уряд, визначаючи євроінтеграцію наскрізним завданням реформування країни та присвячуючи європейській та євроатлантичній інтеграції розділ у програмі діяльності, поставив собі за мету досягнути Копенгагенських критеріїв членства у ЄС, що давало можливість не лише практично реалізувати політичну асоціацію і економічну інтеграцію України і ЄС у рамках асоціації, але також і стратегічний курс держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі [7, с. 5].

Копенгагенські критерії передбачають, що «Приєднання відбудеться, як тільки країна зможе взяти на себе зобов'язання членства, задовольняючи необхідні економічні та політичні умови. Членство вимагає:

1) щоб країна-кандидат досягла стабільності інститутів, що гарантують демократію, верховенство права, права людини, повагу та захист меншин;

2) існування функціонуючої ринкової економіки, а також здатність справлятися з конкурентним тиском і ринковими силами в межах Союзу;

3) здатність брати на себе зобов'язання членства, включаючи дотримання цілей політичного, економічного та валютного союзу» [10, с. 1].

23 червня 2022 року лідери 27 країн-членів ЄС ухвалили рішення про надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС. Фактично надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС означає визнання Європейським Союзом нашої відповідності до вимог політичних критеріїв, а також нашої здатності завершити необхідні економічні

реформи щодо досягнення відповідності до економічних критеріїв. Висновок Європейської Комісії щодо заявки України на членство в Європейському Союзі від 17 червня 2022 р. містить перелік умов [10, с. 21], так званих «Сім кроків», які фактично потрібно виконати Україні для початку переговорів про конкретні кроки досягнення критеріїв вступу – приведення законодавства та практики до вимог *Acquis Communautaire* (*Acquis* Союзу). І серед цих питань одним із важливих є приведення у відповідність до правил ЄС законодавства та практики України в сфері публічних закупівель.

Відповідно до зазначеного Висновку Європейської Комісії, третій серед Копенгагенських критеріїв – «Здатність України взяти на себе зобов'язання членства», оцінювався за такими показниками: 1 – зобов'язання в Угоді про асоціацію та поглибленій та всеохоплюючій зоні вільної торгівлі та їх виконання; 2 – рівень прийняття, імплементації та виконання *acquis* ЄС за межами УА/ПВЗВТ. Динамічний характер Угоди про асоціацію було використано шляхом оновлення додатків, щоб також охопити нові *acquis* ЄС, ніж початково включені в Угоду. Це вплинуло на нещодавнє оновлення деяких додатків, в тому числі й Додатку XXI щодо державних закупівель. Загалом в Висновку Європейської Комісії дається позитивна оцінка виконання Угоди про асоціацію в частині державних закупівель [10, с. 17].

Сучасні проблеми організації публічних закупівель в Україні та ЄС.

Воєнна агресія РФ проти України обумовила нові виклики щодо організації публічних закупівель як в Україні, так і в країнах ЄС. Основні зміни для країн ЄС пов'язані з введенням в 2022 році додаткових санкцій проти РФ до тих, що були запроваджені з 2014 року після анексії Криму та невиконання Мінських угод відповідно до Регламенту Ради ЄС № 833/2014 від 31 липня 2014 року щодо обмежувальних заходів у зв'язку з діями Росії, які дестабілізують ситуацію в Україні (Регламент про санкції) [11].

На даний час санкції проти РФ є фактично безпрецедентними за обсягом та мають широкі наслідки. Санкції набули чинності з 9 квітня 2022 та з цього моменту поширюються на всі поточні та майбутні процедури державних закупівель, а також укладені державні контракти та договори концесії. Застосовуються до більшості договорів про державні закупівлі, на які поширюються Директиви ЄС про державні закупівлі (Директиви 2014/23/EU1; 2014/24/EU2; 2014/25/EU3; 2009/81/EC4), а також до значної частини

контрактів, які виключені зі сфери дії зазначених Директив.

Санкції забороняють укладати контракти з такими особами:

1) Громадяни Росії, компанії, організації чи органи, засновані в Росії, а також компанії та організації, якими вони прямо чи опосередковано володіють понад 50%, а також особи, які беруть участь у торгах або виконують контракт від їх імені;

2) будь-яка особа, незалежно від місця її заснування чи національності, яка виконує або має намір виконати контракт із використанням російських або російських субпідрядників, постачальників або постачальників потужностей для участі понад 10% від вартості контракту (пункти (а)-(с) стаття 5к(1) Регламенту про санкції) [11].

В Україні на 2022 рік було заплановано такі заходи щодо виконання Угоди про асоціацію в сфері публічних закупівель: 1) запровадження спеціальних правил використання електронних аукціонів, зарезервованих контрактів та інноваційного партнерства суб'єктами у сфері комунального господарства та можливості застосування динамічної системи закупівель; 2) запровадження не обов'язкових правил щодо періоду неукладення договору про закупівлю; 3) забезпечення укладення та оплати договорів в електронному вигляді. Однак, відповідно до наявної на даний час інформації, прогрес виконання задач за 6 місяців 2022 рік становить 0% [2]. Крім того, до найбільш актуальних проблем, які залишались не вирішеними, можна було віднести необхідність взаємного відкриття та доступу до ринків державних закупівель з боку ЄС тощо.

Воєнна агресія РФ 24 лютого 2022 року повністю змінила життя держави, в тому числі й проведення публічних закупівель. 28 лютого 2022 року КМУ прийняв Постанову № 169 «Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану» (втратила чинність), за якою замовники отримали можливість купувати все необхідне напряму без Prozorro за умови подальшого опублікування звітів в системі не пізніше, ніж через 20 днів з дня припинення чи скасування воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях та інше.

На початку війни складно було спрогнозувати її тривалість в Україні, але час засвідчив необхідність переформатування публічних закупівель для можливості функціонування в умовах воєнного стану. Були внесені зміни до Закону України «Про публічні закупівлі» від 21 квітня, 9 липня

та 16 серпня 2022 р., прийнято Постанову КМУ № 1178 від 12 жовтня 2022 р. «Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування» [12]. Основні зміни законодавства у сфері публічних закупівель стосуються процедур (трансформація відкритих торгів у відкриті торги з особливостями проведення, не застосовуються так звані євроторги та переговорна процедура) та спрощення умов їх проведення, скорочення строків оскарження та окремих процедурних дій, переглянуті вартісні пороги, заборонено замовникам закупати у російських та білоруських компаній, фізичних осіб, осіб, що торгують продукцією російського/білоруського виробника та багато іншого.

Уряд, експерти, громадськість поступово розробляють спільне бачення функціонування системи публічних закупівель, які обов'язково мають врахувати не лише європейські стандарти здійснення публічних закупівель, а й сучасні реалії воєнного стану та необхідності подальшого відновлення країни. Пропонується розширити електронні каталоги для товарів та послуг без обмеження вартості, насамперед для закупівель електроенергії, газу та палива; прибрати непотрібні поля для заповнення; дозволити купувати напряму, якщо спрощена закупівля не відбулася один раз через недостатню кількість пропозицій; зменшити строки проведення відкритих торгів; підвищити пороги для тендерів, які в Україні значно нижчі, ніж у Європі; зробити можливість купувати всі стандартизовані товари та послуги через електронний онлайн-каталог; для пришвидшення тендерних процедур необхідно розробити реєстри кваліфікованих постачальників у різних сферах, щоб замовники не перевіряли їх кожного разу та були впевнені у своїй здатності швидко реалізувати масштабні проекти та багато іншого [13; 14].

Висновки.

Підсумовуючи, слід зазначити, що за 8 років з моменту прийняття та підписання Угоди про асоціацію України з ЄС наша держава пройшла складний шлях. Запровадження поступового процесу адаптації вітчизняного законодавства у відповідності до *acquis* ЄС у сфері державних закупівель дозволило повністю його реформувати з врахуванням європейських стандартів, правил та принципів. Щорічний моніторинг виконання Угоди про асоціацію свідчить про високий рівень

прогресу у сфері державних закупівель, що відзначається також й на рівні двосторонніх зустрічей. Усі зобов'язання щодо виконання I та II етапу імплементації плану заходів щодо реалізації Стратегії реформування системи публічних закупівель Україною виконані повністю та вчасно. Початок повномасштабних воєнних дій на нашій території вплинув на заплановані етапи виконання Угоди про асоціацію та дотримання чинного законодавства України. Разом із тим це дозволило прискорити євроінтеграційні процеси: Україна отримала 23 червня 2022 року статус кандидата на членство в ЄС та можливість виконати вимоги для початку переговорів про конкретні кроки досягнення критеріїв вступу, в тому числі й у сфері публічних закупівель. На сьогодні можна також зазначити, що законодавство України в сфері публічних закупівель змогло адаптуватись до воєнних викликів. На часі майбутні зміни та трансформації публічних закупівель для післявоєнної відбудови нашої держави!

Література

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Міжнародний документ від 27.06.2014. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
2. Пульс Угоди: моніторинг реалізації плану заходів з виконання Угоди. URL: <https://pulse.kmu.gov.ua/ua/streams/public-procurement>.
3. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом 2015-2020. 181 с. URL: <https://minjust.gov.ua/files/genera/2021/09/02/20210902103956-39.pdf>.
4. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом в 2016 році. Підготовлено Урядовим офісом координації європейської та євроатлантичної інтеграції. 76 с. URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/zvit_2016_ukr.pdf.
5. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2017 році. Підготовлено Урядовим офісом координації європейської та євроатлантичної інтеграції, Офісом Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України спільно з експертами Проекту Європейського Союзу «Association4U». Київ. 2018. 88 с. URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/layout_16_02_final.pdf.
6. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2018 році.

Підготовлено Урядовим офісом координації європейської та євроатлантичної інтеграції та Офісом Віце-Прем'єр-Міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України. Київ. 2019. 43 с. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/association-agreement-implementation-report-2018.pdf>.

7. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС за 2019 рік. Результати та плани. Підготовлено Урядовим офісом координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України за сприяння проєкту ЄС «Association4U». 72 с. URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/zvit_implementation-2019-4.pdf.

8. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2021 рік. 86 с. URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/euua_report_2021_ukr-2.pdf.

9. Оцінка досягнення цілей Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. 12 жовтня 2021 р. Розробка дизайну та переклад звіту виконана за підтримки проєкту ЄС Association4u. URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/review_of_achievement_of_euua_aa_objectives_ukr_0.pdf.

10. Commission Opinion on Ukraine's application for membership of the European Union. Communication From the Commission to the European Parliament, the European Council and the Council. Brussels, 17.6.2022 COM (2022) 407 final URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/opinion-ukraines-application-membership-european-union_en.

11. Council Regulation (EU) № 833/2014 of 31 July 2014 concerning restrictive measures in view of Russia's actions destabilising the situation in Ukraine (OJ L 229 31.7.2014, р. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02014R0833-20220413>.

12. Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування : Постанова КМУ № 1178 від 12 жовтня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text>.

13. Ференц А. Чи варто публічним закупівлям під час війни повертатися в конкурентне русло. Як зробити закупівлі знову прозорими, але не втратити у швидкості та безпеці? 30 травня 2022 р. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2022/05/30/687584/>.

14. Zadvornyi V. Post-war procurement: How Ukraine can ensure the reconstruction is transparent and effective. 26 may 2022. URL: <https://www.open-contracting.org/2022/05/26/post-war-procurement-how-ukraine-can-ensure-the-reconstruction-is-transparent-and-effective/>.

Намясенко О. К.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри приватного права*

*Юридичного інституту
Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана*